

УДК 631.151.2

СУТЬ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Литвин. Ю.А. здобувачка ВО, Пащенко Ю.В. к.е.н., доцент

Державний біотехнологічний університет

Викладено різні тлумачення сутності і напрямків інтенсифікації сільського господарства. Виявлено недоліки різних поглядів відносно даного питання і сформульовано інтегроване поняття інтенсифікації та її основних напрямків.

В агроекономічній науці поняття інтенсивність трактувалося як концентрація капіталу на одній і тій самій земельній площі замість розподілу його між ділянками, розташованими одна біля одної. Кількісний вираз інтенсивності вбачався в показниках вартості всього майна: землі, будівель, знарядь і машин, худоби з розрахунку на одиницю земельної площі. У вченні про інтенсивність важливе місце займає положення про те, що збільшити в значних розмірах вкладення капіталу в землю можна за умови запровадження нових машин, нових систем рільництва, нових способів утримання худоби, перевезення продуктів і т.п.

Для кожного історичного етапу обсяг вкладень має свою межу, перехід за яку може призвести до зниження ефективності виробництва. Проте трактування інтенсивності лише як подальшої концентрації капіталу на одній і тій самій земельній площі з позицій сучасного стану розвитку сільського господарства є не повним [1].

З економічного погляду збільшувати обсяг виробництва валової продукції і прибутку з 1 га сільськогосподарських угідь можна нарощуванням до оптимального розміру авансового капіталу і поліпшенням ефективності його використання. Можливе також різне поєднання цих двох факторів. Більше того, як переконують сучасні дані, підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва нерідко досягається при зниженні виробничих витрат на одиницю площі. Тому виправдано інтенсивність трактувати з урахуванням не лише розміру авансованого капіталу, а й досягнутих результатів виробництва. Тобто, під інтенсивністю слід розуміти концентрацію до оптимального рівня авансованого капіталу на 1 га земельних угідь, що забезпечує випереджаюче збільшення виробництва продукції із цієї площі і підвищення ефективності використання вкладених ресурсів. Завдання полягає в тому, щоб визначити ступінь впливу авансованого капіталу й ефективності його використання на приріст валової продукції [2].

Суть інтенсифікації полягає не тільки в більш ефективному використанні землі як головного засобу виробництва, але і в постійному вдосконаленні всіх інших засобів виробництва – матеріально-технічних засобів, капітальних вкладень, трудових ресурсів, технологій та ін. Вона означає якісне перетворення всього ланцюга взаємопов'язаних елементів виробництва, що дозволить

розширити обсяги сільськогосподарської продукції. Усебічна і послідовна інтенсифікація повинна забезпечувати високі кінцеві результати роботи. У такому випадку, як правило, темпи приросту продукції перевищують приріст капітальних вкладень[3].

Інтенсифікацію сільського господарства слід вивчати не тільки як єдиний процес, а й відносно галузей – рослинництва і тваринництва. За характером об'єкта інтенсифікація тваринництва істотно відрізняється від інтенсифікації сільського господарства в цілому, а також від інтенсифікації землеробства. У рослинництві об'єктом інтенсифікації є земля, яка в процесі розширеного відтворення підвищує свою родючість, а тому і є вічним засобом сільськогосподарського виробництва і невід'ємною його умовою. У тваринництві об'єктом інтенсифікації виступають тварини, які мають певні продуктивні можливості, що залежать від їх біологічних особливостей. Тварини як засоби виробництва інтенсивно використовуються лише протягом певного періоду, який закінчується після їх вибракування у зв'язку зі зниженням продуктивності і недоцільністю утримання. Проаналізувавши різні точки зору з цього приводу, можна виділити такі напрямки інтенсифікації сільського господарства, як діджиталізація сільськогосподарського виробництва; хімізація; комп'ютеризація виробничих процесів; меліорація земель; ресурсо- та енергозберігальні технології, біотехнології; прогресивний менеджмент; ефективні форми організації та оплати праці.

Кожен напрям інтенсифікації, крім позитивного, здійснює і негативний вплив на агроекологічну систему, особливо при необґрунтованому їх використанні. Цей негативний вплив проявляється в погіршенні кругообігу органічних речовин, руйнуванні родючості ґрунту, нагромадженні шкідливих речовин у сільськогосподарській продукції тощо. Тому мову потрібно вести про екологічно допустимий рівень того чи іншого фактора інтенсифікації. Цей рівень можна розглядати як граничний.

Таким чином інтенсифікація - це багатогранний процес формування інтенсивного типу розвитку шляхом комплексної механізації та автоматизації виробництва, його хімізації та електрифікації, упровадження енерго-, водо-, і ресурсозберігаючих технологій та біотехнологій, меліорації землі, удосконалення організації праці та матеріального стимулювання, поглиблення спеціалізації виробництва і досягнення раціональної його концентрації.

Список використаних джерел

1. Науменко А.О., Науменко І.В. Економічна сутність, особливості та напрями інтенсифікації в аграрних підприємствах. *Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ"*. Харків : НТУ "ХПІ". 2013. № 50 (1023). С. 126-135.
2. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: Навч. посіб. КНЕУ. К., 2002. 624 с.
3. Фраєр О. В. Концептуальні засади сталого розвитку та їх реалізація у сільському господарстві в сучасних умовах. *Український соціум*. 2018. № 2. С. 96-105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2018_2_9. (дата звернення: 15.05.2024).